

www.grode.org

CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

Observatori de la violència a les escoles

Anàlisi conceptual, pràctiques i actuacions per a la detecció de factors de risc en relació a la violència a l'escola.

Punt de vista interprofessional i dels diferents agents de la comunitat educativa.

Estratègies per a la intervenció educativa.

Equip principal de recerca:

Comellas, M. Jesús (mjcomellas@grode.org) Coordinadora

Lojo, Mirta (mlojo@pie.xtec.es)

Bosch Carme (boschvc@diba.es)

Marín, Carme (carme.marin@gmail.com)

Perpinyà Anna (aperpinya@matadepera.lamalla.net)

Equip de col·laboració

Amela Marta (marta.amela@parets.org)

Gene Elvira (egene@pie.xtec.es)

1.-INTRODUCCIÓ I MOTIVACIÓ

Les informacions actuals, en relació a les dificultats de convivència en les centres escolars, assetjament entre companys, violència, rebuig entre altres, exigeixen, sense més dilació, una anàlisi seriosa tant pel què fa a com es produeixen com per les possibles causes més o menys visibles.

Des de diferents punts de vista (premsa, professorat, família, alumnat i altres col·lectius) s'interpreten aquestes conductes de forma més aviat culpabilitzadora cap als menors i la família i aquesta es troba, sovint, en el focus del problema. Alhora s'estableixen actuacions més aviat pal·liatives que amb un enfocament educatiu sistèmic, des de les primeres edats, a partir de les causes possibles.

Aquesta anàlisi centrada bàsicament en l'alumnat (capacitats, interessos, rendiments, actituds, conductes, diversitat plural...) pot tenir una certa lògica ja que les problemàtiques emergeixen dins del centre educatiu i són més visibles durant l'adolescència tant per les pròpies característiques de l'etapa com per l'edat i múltiples interessos d'aquest grup de població.

Certament en la secundària emergeixen amb molta més força els possibles desajustaments del sistema educatiu i alhora hi ha una trajectòria escolar personal més difícil de gestionar quan els referents d'èxit no estan clars, s'ha acumulat una història d'allunyament de l'escola o en molts moments els recursos de la institució s'orienten més cap a l'allunyament que cap a la integració de la població provocant una clara dificultat d'entesa: expulsions, absentisme, agressivitat són fenòmens gens estranys ni poc usuals.

la quotidianitat de la vida de la institució sovint amb una visió massa restrictiva tant pel què fa als referents d'èxit, com a les opcions de formació poden generar dificultats en les relacions entre l'alumnat, el professorat i les famílies. El col·lectiu més vulnerable és el de l'alumnat .

Per tot això i per altres variables no explicitades, encara, és imprescindible analitzar el fenomen amb una visió més amplia, replantejar possibles canvis, tenint present que hi ha un nombre alarmant d'alumnes que no acrediten (30% oficial) i que, sovint, les relacions entre l'alumnat que ja se sent marginat del sistema educatiu pot afavorir, si més no, un ambient poc adient per a la convivència.

Aquesta anàlisi té per objectiu obtenir indicadors en base a la informació i visió que de la realitat i les expectatives en relació al futur més immediat tenen: l'alumnat, professorat, famílies (coma agents més implicats), i totes les persones que d'alguna manera hi intervenen (pediatria, psicologia, pedagogia, treball social, psicopedagogia, etc.).

Aquesta anàlisi cal fer-la en les diferents etapes del sistema educatiu per tal de poder detectar actituds, formes de reaccionar, respostes emocionals, enfocament educatiu, i altres factors que poden ser de protecció o de risc.

Posteriorment es podran potenciar accions educatives, proposar formes d'orientació i intervenció tant per a les famílies com per a l'alumnat i altres agents implicats. Aquest enfocament podria, alhora, incidir en les decisions dels centres educatius (currículum, dinàmica...) en les relacions amb l'entorn (municipi, teixit associatiu, activitats de lleure, esport, cultural etc...) i en qualsevol de les ofertes que es fan des de la comunitat..

2.-OBJECTIUS

Objectius generals:

- ❖ **Conceptualitzar i trobar els indicadors** que poden definir la violència des de diferents vessants (física, psicològica, verbal, simbòlica).
- ❖ **Definir** els eixos bàsics (indicadors) que poden ser rellevants tant des del punt de vista de factors de risc com de conductes pròpiament violentes.
- ❖ **Potenciar l'anàlisi de les causes** (visibles o no) que poden condicionar les relacions en els centres educatius (en els diferents espais) entre els diferents col·lectius (alumnat, professorat, professorat - alumnat, famílies, diferències culturals, gènere, rendiments amb una concepció de la diversitat des d'un punt de vista plural)
- ❖ Anàlisi de **diferents formes de manifestar-se la violència** o els factors de risc i les seves repercussions en les diferents etapes de l'educació: infantil, primària i secundària de les dificultats de relació especialment a la secundària

Objectius específics:

- ❖ **Potenciar la col·laboració dels diferents agents de la comunitat educativa i social, (individuals i col·lectius) implicats** evitant els esbiaixos des de la patologia, culpabilitats, ...comprenent aspectes evolutius, formes de reaccionar pròpies de les etapes, cultures... amb la intenció de poder establir escales, graus i, per tant, estratègies diferencials per interpretar i donar resposta
- ❖ Plantejar diferents **accions de Prevenció**: Primària (educativa bàsica), Secundària (en possibles situacions de vulnerabilitat) i Terciària (situacions problemàtiques).
- ❖ **Relacionar les diferents accions** que es porten a terme des de col·lectius, programes, projectes de prevenció.